

HVA VAR VITSEN MED ENERGIKONKURRANSEN – VAR DET EN VITS?

Jeg slutter meg til Harald N. Røstviks innlegg (AN xx/05) om premieren av Energikonkurransen i Bjørvika. Gang på gang setter juryer såkalt ”god arkitektur” foran miljømål – endog miljø står oppført som sentralt i en konkurranse. Hvordan kan en jury premiere et forslag som overhodet ikke tilfredsstillende selve konkurransens hovedformål??

Til nød kunne et prosjekt fremheves dersom det knapt overskrider målet på 80 kWh per kvm/år – la oss si opp til 90 eller 95 kWh – dersom det har andre helt fremragende kvaliteter. Men etter mitt skjønn burde et prosjekt som krever hele 190 kWh disket etter første evalueringsrunde!

Om dette resultatet skulle stå, hva blir det av NAL-landsstyrets satsing på bærekraft? Dette er trist for NABU også. Og det er høyst overraskende om det nasjonale energiprogrammet Enova, som i stor grad har finansiert konkurransen, går god for et slik resultat.

Dette er også et slag i ansiktet for de mange deltagende kontorer som har brukt bømtevis av timer til å tilegne seg ny kompetanse om energidesign. Noe som var et av hovedformålene, og vi må også si at konkurransen i så måte har tjent et meget godt formål – det bør arrangeres flere slike. Å vise, slik de fleste som har peiling på dette nå skjønner, at det går an å kombinere god arkitektur og avansert energi- og miljøtenkning.

Det finnes et vell av bygg i Europa nå som er både meget energivennlige og samtidig meget god arkitektur. Det finnes ingen unnskyldning lengre: Arkitektur som er energisløsende er rett og slett ikke god nok arkitektur, i våre dager.

Det aner meg at juryformannen Winy Maas har hatt mye å si i avgjørelsen. Hans firma vant konkurransen for dette byområdet under mottoen Barcode. Forslaget viste minst hensyn til bærekraft av alle deltagerne. Som miljørådgiver til juryen sa jeg fra om dette. Arne Henriksen satt også i denne juryen, og det virket for meg slik at en allerede da prioriterte ”spennende” romkonsepter langt fremfor hensyn til bærekraft, selv om dette var et stikkord for områdekonkurransen.

Mens jeg var leder i NABU var jeg også direktør for et arbeidsprogram om bærekraft innen UIA. Jeg drøftet konkurranser med kollegaer fra bl.a Tyskland, Australia, Japan, Sveits, Storbritannia. Det viser seg at mange har opplevd det samme. Det var en lignende sak i Oslo for et par år siden rundt Patologibygget. Juryer nedgraderer stadig de miljømessige beste forslag til ”nest best”. De sier ikke: ”Det beste prosjekt miljømessig premieres, men arkitekturen må bearbeides” – de sier ”vi premierer den beste arkitektur, og nå må det puttes inn mer økologi” – som om miljøriktig design bare gjelder tekniske grep eller isolasjonstykkelser!

Mitt ønske med å drøfte dette med andre forbund var å sikre at konkurranser med fokus på bærekraft formuleres med et mye klarere mandat, juryene må ha riktig kompetanse, og bedømmelsen skal respektere konkurransens hensyn. Og en trenger en systematisk arbeidsmåte. Det kunne gi klarere føringer dersom en benyttet for eksempel NABUs Verdikart som et verktøy for juryeringen. Dinosaurer - dvs tilhengerne av den påståtte ”god arkitektur” fremfor alt annet – må bare ikke få lov til å overkjøre alt annet.

Forresten: ”Europas mest energieffektiv kontorbygg”?? Dette er typisk norsk selvskrut. Det finnes jo allerede flere kontorbygg i Europa som når helt opp til passivhus standard (oppvarmingsbehov under 15 kWh per kvm). Det finnes faktisk allerede ett kontorbygg i selveste Norge, Telenorbygget på Kokstad, der totalforbruket ligger godt under 80 kWh. Dessverre et unntak – vi er fortsatt langt fra Europa og selvskrut er pinlig malplassert.

Utvikling av en ny holdning og reell kompetanse om bærekraft innen arkitektfaget krever ikke (slik Enovas kuriøse annonser påstår) en slags plutselig oppvåkning hos ”én stor mann”. Det krever det stikk motsatte, nemlig standhaftige bidrag fra mange små pionerer gjennom mange år, og Røstvik har rett i at denne premieringen er et stort tilbakeskritt. Men han er også noe urettferdig mot NAL, fordi både NAL og NABU jobber hardt med dette. Jeg vil påstå at et flertall av norske arkitekter nå tar energi og bærekraft for alvor, og at konkurranseresultatet sjokkerer mange.

Ambisjoner om Europas mest energieffektiv kontorbygg, når vi premierer 190 kWh per kvadratmeter? Hva mener NAL? For fagfolk rundt om i Europa vil dette bare fortone seg som latterlig. Men det er trist for miljøet, alvorlig for NAL, og et slik resultat bør ikke få stå!

Chris Butters